

Haldusasjad

Millal pöörduda halduskohtusse?

Kui inimene leiab, et avalik-õiguslik isik (nt riik või omavalitsus) on mõne haldusakti või toiminguga rikkunud tema õigusi või piiranud tema vabadusi, võib ta oma õiguste kaitseks pöörduda [halduskohtu](#) [1] poole.

Halduskohtu pädevuses on **avalik-õiguslikus suhtes** tekkinud vaidluste lahendamine, kui seadus ei näe ette teistsugust menetluskorda. Halduskohtus on menetlusosalisteks:

- 1) pooled (kaebaja ja vastustaja);
- 2) kolmas isik;
- 3) kaasatud haldusorgan.

Väga lihtsustatult öeldes lahendab halduskohus vaidlusi, mille üks pool on riik või omavalitsus (või ametnik), kes on oma avalik-õiguslikke ülesandeid täites rikkunud inimese (või juriidilise isiku) õigusi. Omandireformi ja maareformiga seotud vaidlused, avalik teenistus, maksuhaldus, kodakondsus- ja migratsiooniküsimused, samuti riigihanked, riigivara, ehitus ja planeerimine, riigivastutus – selline on loetelu valdkondadest, millest tulenevaid vaidlusi lahendab halduskohus.

Menetlust halduskohtus reguleerib [halduskohtumenetluse seadustik](#) [2]. **Haldusakt**, mille peale võib halduskohtusse kaevata, on asutuse, ametniku või muu isiku korraldus, käskkiri, otsus, ettekirjutus või muu akt, mis on antud avalik-õiguslikes suhetes üksikjuhtumi reguleerimiseks. Haldusaktiks on ka haldusleping (avalik-õiguslikke suhteid reguleeriv leping). Seaduste ja määruste peale halduskohtusse kaevata ei saa, sest need ei reguleeri üksikjuhtumeid. Halduskohtusse ei saa kaevata ka kohtuotsuste peale – sel juhul tuleb pöörduda kõrgema astme kohtu (ringkonnakohtu või riigikohtu) poole.

Toiminguks, mille peale võib halduskohtusse kaevata, on avalik-õiguslikke haldusülesandeid täitva asutuse, ametniku või muu isiku tegevus või tegevusetus või viivitus avalik-õiguslikus suhtes.

Kuidas pöörduda halduskohtusse?

Halduskohtumenetlus algab kohtule [kaebuse](#) esitamisega. Kaebuse esitamiseks on ette nähtud tähtajad (vt allpool).

Kaebus esitatakse kirjalikult posti teel või toimetatakse isiklikult või teise isiku vahendusel kohtusse või esitatakse elektrooniliselt [tsiviilkohtumenetluse seadustiku](#) [3] §-s 336 sätestatud korras. Kohtu poole pöördumiseks vajaliku kaebuse saab mugavalt koostada ka [e-toimikus](#) [4], kus on võimalik täita dokumendi kohustuslikud väljad, tasuda riigilõiv ja dokument kohtule esitada. Kaebuses tuleb märkida alljärgnevad andmed.

1. Halduskohtu nimetus. Kaebus esitatakse vastustaja asukoha või teenistuskoha järgi. Kui vaidluse esemeks on vastustaja piirkondliku struktuuriüksuse või ametiisiku tegevus, sellega tekitatud kahju või selle tagajärjed, esitatakse kaebus piirkondliku struktuuriüksuse asukoha või ametiisiku teenistuskoha järgi.

Kui haldusasi võiks alluda mitmele kohtule, esitatakse kaebus kaebuse esitaja valiku kohaselt. Kui samas asjas vaidlustatakse ühe vastustaja haldusakti ja teise vastustaja toimingut seoses sama haldusaktiga, sealhulgas teise vastustaja arvamust, kooskõlastust või täitetoimingut, esitatakse kaebus haldusaktist tuleneva kohtualluvuse kohaselt.

Kui samas asjas vaidlustatakse nii eelhaldusakti kui ka sellele tuginevat lõplikku haldusakti,

esitatakse kaebus lõplikust haldusaktist tuleneva kohtualluvuse järgi. Kui samas asjas vaidlustatakse nii haldusakti või toimingut kui ka selle kohta tehtud vaideotsust või muud kohtueelse menetluse otsust, esitatakse kaebus algsest haldusaktist või toimingust tuleneva kohtualluvuse kohaselt.

Teenistusvaidluse korral esitatakse kaebus teenistuskoha asukoha järgi.

Isik, kellelt on võetud vabadus, esitab kaebuse oma viibimiskoha järgi.

2. Kaebaja või protesti esitaja nimi, isikukood (või sünniaeg) või registrikood, alaline elu- või asukoht (postiaadress), **sidevahendite andmed** (telefoninumber, e-posti aadress). Kui kaebajal on esindaja, tuleb esitada ka kaebaja esindaja nimi, aadress ja sidevahendite andmed.

3. Vastustaja andmed: riigiasutus, vald või linn, avalik-õiguslik juriidiline isik või muu isik, kelle tegevuse peale on esitatud kaebus, postiaadress, sidevahendite andmed.

4. Kaebuse või protesti esitaja selgelt väljendatud nõue. Kaebaja või protesti esitaja võib nõuda:

- haldusakti osalist või täielikku tühistamist (tühistamiskaebus);
- haldusakti andmist või toimingu tegemist (kohustamiskaebus);
- haldusakti andmise või toimingu tegemise keelamist (keelamiskaebus);
- avalik-õiguslikus suhtes tekitatud kahju hüvitamist (hüvitamiskaebus);
- haldusakti või toimingu õigusvastaste tagajärgede kõrvaldamist (heastamiskaebus);
- haldusakti tühisuse, haldusakti või toimingu õigusvastasuse või muu avalik-õiguslikus suhtes tähtsust omava faktilise asjaolu kindlakstegemist (tuvastamiskaebus).

Kaebuses võib soovi korral esitada ka mitu omavahel seotud nõuet (liitkaebus), kusjuures nõuded võivad olla alternatiivsed.

5. Kaebuses haldusakti või toimingu peale märgitakse lisaks:

- vaidlustatava haldusakti või toimingu sisu, samuti nimetus, kuupäev, number ja selle andnud või teinud haldusorgan (kui nimetatud andmete esitamine on võimalik);
- vaidluse asjaolud;
- kuidas on kaebus kaebaja õiguste kaitseks vajalik;
- tõendid, mis kinnitavad kaebaja poolt väidetavaid asjaolusid, viidates konkeetselt, millist asjaolu millise tõendiga tõendada soovitakse;
- vaidlusalusest haldusaktist või toimingu sooritamise teadaasaamise kuupäev ja viis;
- kui kaebus esitatakse pärast kaebetähtaja möödumist, esitatakse kaebuses kaebetähtaja ennistamise taotlus ja tähtaja möödalaskmise põhjused;
- kas kaebaja soovib asja arutamist istungil, kirjalikus menetluses või lihtmenetluses.

7. Kaebuses haldusakti andmise või toimingu tegemise keelamiseks märgitakse, miks on põhjust arvata, et vastustaja annab keelatava haldusakti või teeb toimingu, mis rikub kaebaja õigusi, ning miks ei saa õigusi tõhusalt kaitsta haldusakti või toimingu hilisemal vaidlustamisel.

8. Kaebuses haldusakti tühisuse, haldusakti või toimingu õigusvastasuse või muu avalik-õiguslikus suhtes tähtsust omava faktilise asjaolu kindlakstegemiseks märgitakse selgitus, miks on kaebuse esitamine vajalik kaebaja õiguste kaitseks.

9. Menetlustoimingu vaidlustamise korral märgitakse põhjendus, kuidas toiming rikub kaebaja õigusi haldusaktist või lõplikust toimingust sõltumatult või kuidas menetlustoiming tingib kaebaja õigusi rikkuva haldusakti andmise või toimingu tegemise.

10. Kaebuse lisade nimekiri.

Kui kaevatakse kirjalikult, mitte elektrooniliselt, esitatakse kaebuse ja selle lisade **ärakirjad** teistele menetlusosalistele, välja arvatud kaaskaebajatele (välja arvatud juhul, kui dokument on teisel menetlusosalisel olemas originaalina või ärakirjana või kui kaebaja peab edastama selle otse teisele menetlusosalisele).

Koos kaebusega esitatakse kohtule tõend [riigilõivu](#) [5] tasumise kohta. Protest on lõivuvaba.

Kaebusele või protestile **kirjutab alla selle esitaja või tema esindaja**. Kui kaebusele on alla kirjutanud kaebaja volitatud esindaja, tuleb kaebusele lisada ka volikiri (välja arvatud juhul kui tegemist on advokaadiga) ning haridust tõendav dokument (välja arvatud advokaadi puhul).

Halduskohtusse pöördumise tähtajad

Tühistamiskaebuse võib esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates.

Kohustamiskaebuse võib esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti andmisest või toimingu tegemisest keeldumise teatavastegemisest arvates. Haldusorgani tegevusetuse või viivituse korral võib kohustamiskaebuse esitada ühe aasta jooksul haldusakti andmiseks või toimingu tegemiseks ettenähtud tähtaja möödumisest. Kui sellist tähtaega ei ole sätestatud, võib kohustamiskaebuse haldusorgani tegevusetuse või viivituse korral esitada kahe aasta jooksul haldusakti või toimingu taotlemisest arvates.

Keelamiskaebuse võib esitada tähtajatult.

Hüvitamiskaebuse või heastamiskaebuse võib esitada kolme aasta jooksul arvates päevast, kui kaebaja sai teada või pidi teada saada kahjust ja selle põhjustanud isikust või haldusakti või toimingu tagajärgedest, mille kõrvaldamist ta nõuab. Sõltumata sellest ei saa hüvitamiskaebust ega heastamiskaebust esitada pärast kümne aasta möödumist kahju või tagajärjed tekitanud haldusakti või õigustloova akti andmisest, toimingu tegemisest või õigusemõistmisel tehtud lahendi teatavastegemisest.

Kaebuse **haldusakti või toimingu õigusvastasuse kindlakstegemiseks** võib esitada kolme aasta jooksul haldusakti andmisest või toimingu tegemisest arvates. Muu tuvastamiskaebuse võib esitada tähtajatult.

Seadus võib sätestada eeltoodust erinevad kaebetähtajad.

Kui haldusakti või keeldumist ei ole kaebajale teatavaks tehtud, kuid ta on haldusaktist või keeldumisest muul viisil teada saanud, ent viivitanud ebamõistlikult tühistamis- või kohustamiskaebuse esitamisega, loetakse kaebetähtaeg möödunuks

```
jQuery('.menu-mlid-13086 a').attr('target', '_blank');
jQuery('head').append(""); /* ** Initializing */ // Variables jQuery(document).ready(function() { url =
window.location.href.split('kohus.ee')[1]; if(typeof url == 'undefined') url =
window.location.href.split('wwwkohus.rik.ee')[1]; url = url.split('#')[0]; //lang =
jQuery('html').attr('lang'); keel = document.getElementsByTagName("html")[0].getAttribute("lang");
override = 0; }); // Styles jQuery('head').append( jQuery('').attr('href',
'/sites/www.kohus.ee/files/elfinder/css/mobiilne.css') ); /* ** Methods */ // Function to set cookies
function setCookie(cname, cvalue, exdays) { document.cookie = cname + "=" + cvalue + "; path=/";
var d = new Date(); d.setTime(d.getTime() + (exdays*24*60*60*1000)); var expires =
"expires=" + d.toUTCString(); document.cookie = cname + "=" + cvalue + ";" + expires + "; path=/";
} // Function to get cookies function getCookie(cname) { var name = cname + "="; var ca =
document.cookie.split(';'); for(var i=0; i
); // Kui avaleht, siis näitame menüüd, muidu peidame alguses ära ja näitame sisu
//if(!jQuery('html').hasClass('front-page')) jQuery('#mobile-menu').fadeOut(20);
jQuery('#mobile-menu').load('/'+keel+'/sitemap #site-map .content > .site-map-menu', function() {
```

```
// to desktop button jQuery('#mobile-wrapper #mobile-menu').append('
'); jQuery('#mobile-wrapper .to-desktop').click(function() { // mobiili versiooni toggle
jQuery('html').removeClass('mobile'); jQuery('#mobile-menu').fadeOut(200);
//jQuery('#body').css('visibility','visible'); jQuery('#body').fadeIn('300');
jQuery('#social').fadeIn('300'); override = 1; setCookie('isMobile', 0, 365); //window.name = 0;
jQuery('html').css('overflow-y','auto'); }); // CSS and DOM fixes
jQuery('#mobile-wrapper').css('top',(jQuery('#body').offset().top)+'px'); jQuery('#mobile-menu li
a').wrap('
'); jQuery('#mobile-menu li').removeClass('expanded'); jQuery('#mobile-menu
li').removeClass('leaf'); jQuery('#mobile-menu li > ul').css('display','none'); jQuery('#mobile-menu li
a[href="'+url+'"]').parents('ul').css('display',''); jQuery('ul:first',jQuery('#mobile-menu li
a[href="'+url+'"]').parent('div').parent('li')).css('display',''); jQuery('#mobile-menu li
a[href="'+url+'"]').parents('li').addClass('active-trail'); jQuery('#mobile-menu li
a[href="'+url+'"]').addClass('active'); jQuery('#mobile-menu li').prepend('
'); jQuery('.language-switcher-locale-url').clone().appendTo( "#mobile-menu" );
jQuery('#mobile-menu
.language-switcher-locale-url').addClass('mobile-lang').removeClass('language-switcher-locale-url');
jQuery('#mobile-menu').append('x
'); jQuery('#mobile-menu').append('
```



```
); // Close mobile
menu button jQuery('#mobile-menu .close').click(function() { jQuery('#mobile-menu').fadeOut(200);
//jQuery('#body').css('visibility','visible'); jQuery('#body').fadeIn('300');
jQuery('#social').fadeIn('300'); override = 1; setCookie('isMobile', 1, 365); //window.name = 1; }); //
Adding no-children class to menu elements jQuery('#mobile-menu li').each(function() {
if(jQuery('ul',jQuery(this)).length<=0) { jQuery(this).addClass('no-children'); } }); // Open/close
menu jQuery('.light-blue-down').click(function() { if(!jQuery(this).parent().hasClass('no-children')) {
if(jQuery(this).parent().hasClass('active-trail') || jQuery(this).parent().hasClass('active')) {
jQuery(this).parent().removeClass('active-trail');
//jQuery('ul:first',jQuery(this).parent()).css('display','none');
jQuery('ul:first',jQuery(this).parent()).slideUp(); } else { jQuery(this).parent().addClass('active-trail');
//jQuery('ul:first',jQuery(this).parent()).css('display','');
jQuery('ul:first',jQuery(this).parent()).slideDown(); } } }); // Menu complete - to show or not?
if(show==1) { showMenu(); } }); } // Function: Use to show menu (whether loaded or not) function
showMenu() { if(jQuery('body #mobile-menu ul').length<1) { loadMenu(1); //console.log('läks
laadimisele'); } else { //console.log('läks näitamisele'); jQuery('#mobile-menu').fadeIn(200);
jQuery('#body').fadeOut('300'); jQuery('#social').fadeOut('300');
jQuery('#mobile-wrapper').css('top',(jQuery('#body').offset().top)+'px');
jQuery('html').css('overflow-y','scroll'); } } // Make telephone numbers to telephone links function
telephoneLinks() { jQuery('td').each(function() { var klass = (jQuery(this).attr('class') ?
jQuery(this).attr('class') : ' '); // kui td klassi sees on string "telefon" teeme sisust telefoni lingi
if(klass.search('telefon') != -1) { jQuery(this).wrapInner( " ); } }); } // Check if is front page, also
adds front-page class to html element function isFrontPage() { if(jQuery('#front_blocks').length > 0)
{ jQuery('html').addClass('front-page'); return 1; } else return 0; } // Improving search capabilities
for both versions function improveSearch() { // Wrap search with div container
if(jQuery('.search-wrapper #header .search').length<1) jQuery('#header .search').wrap('
'); if(jQuery('.otsingu-liik').length<1) { jQuery('#header .search').append('ÜldotsingTöötaja otsing');
jQuery('#search-block-form').submit(function(event) { if(jQuery('#header .otsingu-liik').val() ==
'tootaja-otsing') { event.preventDefault(); otsisona = jQuery('#edit-search-block-form--2').val();
otsi(); } }); } } // Switch between Mobile and Desktop views function switchBetweenViews() {
if(override == 0) { if(jQuery(window).width() < 1070 || isMobileActive() == 1) {
jQuery('html').addClass('mobile'); var wrapper_length = jQuery('#mobile-wrapper').length;
if(wrapper_length<1 && jQuery('html').hasClass('front-page')) showMenu(); else
if(wrapper_length<1) loadMenu(0); } else { jQuery('html').removeClass('mobile'); } } } // Initialize
main mobile view functionality function initializeThis() { // to-mobile button
```

```
if(jQuery('#to-mobile').length<1) jQuery('#body').append('
'); jQuery('#to-mobile').click(function() { // mobiili versiooni toggle jQuery('html').addClass('mobile');
override = 1; setCookie('isMobile', 1, 365); //window.name = 1;
jQuery('html').css('overflow-y','scroll'); if(jQuery('#mobile-wrapper').length<1) loadMenu(0);
if(jQuery('html').hasClass('front-page')) showMenu(); if(jQuery('.otsingu-liik').length<1) {
jQuery('#header .search').append('ÜldotsingTöötaja otsing');
jQuery('#search-block-form').submit(function(event) { if(jQuery('#header .otsingu-liik').val() ==
'tootaja-otsing') { event.preventDefault(); otsisona = jQuery('#edit-search-block-form--2').val();
otsi(); } }); } // to-desktop button if(jQuery('.to-desktop').length<1) jQuery('#body').append('
'); jQuery('#body .to-desktop').click(function() { //jQuery('.otsingu-liik').remove(); // mobiili versiooni
toggle jQuery('html').removeClass('mobile'); override = 1; setCookie('isMobile', 0, 365);
//window.name = 0; jQuery('html').css('overflow-y','auto'); }); // Open menu button
if(jQuery('.open-menu').length<1) jQuery('#body').append('
'); jQuery('.open-menu').click(function() { showMenu(); }); } /* ** Main controller */ // Automatically
switching versions jQuery( window ).resize(function() { switchBetweenViews(); });
jQuery(document).ready( function() { // Initialize main mobile view functionality initializeThis(); var
frontPage = isFrontPage(); /* ** Cross-page memory of mobile/desktop preference */ // Preference:
mobile, Current page: not frontpage if(isMobileActive()==1 && frontPage==0) { loadMenu(0);
jQuery('html').addClass('mobile'); telephoneLinks(); } // Preference: mobile, Current page: frontpage
else if(isMobileActive()==1 && frontPage==1) { showMenu(); jQuery('html').addClass('mobile'); }
else telephoneLinks(); // Switch between views depending on browser width switchBetweenViews(); //
Improving search capabilities for both versions improveSearch() }); /* ** MOBIILSED TABELID */
function checkWidth() { jQuery( "table" ).each(function( index ) { var curr_table = jQuery(this); var
table_con_width = curr_table.parent().width(); var table_width = jQuery('tbody',this).width();
if(table_con_width < table_width){ if(curr_table.hasClass('show')) { //console.log(table_con_width+'to
mobile'+table_width); curr_table.removeClass('show').addClass('invisible');
jQuery('.table.no-'+index).removeClass('invisible').addClass('show'); } } else {
if(curr_table.hasClass('invisible')) { //console.log(table_con_width+'back-to-normal'+table_width);
curr_table.removeClass('invisible').addClass('show');
jQuery('.table.no-'+index).removeClass('show').addClass('invisible'); } } }); } function toggle3(i) {
var hide = jQuery('.show.no-'+i); var show = jQuery('.invisible.no-'+i);
hide.removeClass('show').addClass('invisible'); show.removeClass('invisible').addClass('show'); }
function toMobileTables() { jQuery('tr:nth-child(odd)').addClass('odd');
jQuery('tr:nth-child(even)').addClass('even'); jQuery('tr:first-child').has('th').addClass('tbl-header');
jQuery('tr:first-child').addClass('first'); jQuery('tr:last-child').addClass('last'); jQuery(
"table:not(.interaktiivne)" ).each(function( index ) { var curr_table = jQuery(this); var klassid =
curr_table.attr('class'); var table_con_width = curr_table.parent().width(); var table_width =
jQuery('tbody',this).width(); if(table_con_width < table_width){ var overlap = 1; } else { var overlap
= 0; } if(overlap==1) curr_table.addClass('pc-table no-'+index+' invisible'); else
curr_table.addClass('pc-table no-'+index+' show'); var curr_table_html = curr_table[0].outerHTML;
jQuery(this).after(curr_table_html); jQuery(this).before('Toggle<Va>
'); /* Headings to columns */ var i = 1; jQuery('tr th', this).each(function() { var curr_td = jQuery('tr
td:nth-child('+i+')', curr_table).not('[colspan]'); if(jQuery('tr th:nth-child('+i+')',
curr_table).text().trim().length>2) curr_td.prepend('+jQuery('tr th:nth-child('+i+')',
curr_table).text()+': '); else curr_td.prepend('+jQuery('tr th:nth-child('+i+')', curr_table).text()+');
i++; //console.log('i'); }); /* HTML markup change - from tables to divs */ jQuery('caption',
curr_table).each(function() { var text_align = jQuery(this).css('text-align'); jQuery(this).replaceWith('
+this.innerHTML+
'); }); jQuery('td', curr_table).each(function() { var text_align = jQuery(this).css('text-align');
jQuery(this).replaceWith(" +this.innerHTML+
"); }); jQuery('th', curr_table).each(function() { jQuery(this).replaceWith(" +this.innerHTML+
"); }); jQuery('tr:nth-child(odd)', curr_table).each(function() { jQuery(this).replaceWith('
+this.innerHTML+
'); }); jQuery('tr:nth-child(even)', curr_table).each(function() { jQuery(this).replaceWith('
+this.innerHTML+
'); }); jQuery('tr:first-child',this).has('div.th').remove(); jQuery('tr:first-child',this).addClass('first');
jQuery('tr:last-child',this).addClass('last'); jQuery('thead', curr_table).replaceWith('
+jQuery('thead',this).html()+
'); jQuery('tbody', curr_table).each(function( index ) { jQuery(this).replaceWith('
```

```
'+jQuery(this).html()+'  
'; }); jQuery('tr:nth-child(even)', curr_table).each(function() {  
jQuery(this).replaceWith('+this.innerHTML+'  
'); }); curr_table_contents = jQuery(this).html(); if(overlap==1)  
curr_table.replaceWith('+curr_table_contents+'  
'); else curr_table.replaceWith('+curr_table_contents+'  
'); }); checkWidth(); } jQuery(document).ready(function() { toMobileTables(); }); /* mobiilsed tabelid  
toggle */ jQuery(window).resize(function() { checkWidth(); }); window.onload = function() {  
checkWidth(); }; /* end of mobiilsed tabelid toggle */ /* end of mobiilsed tabelid */
```

Allikas URL: <https://www.kohus.ee/et/kohtusse-poordumine/haldusasjad>

Lingid:

- [1] <https://www.kohus.ee/et/eesti-kohtususteem/halduskohtud>
- [2] <https://www.riigiteataja.ee/akt/125102012010?leiaKehtiv>
- [3] <https://www.riigiteataja.ee/akt/13334811?leiaKehtiv>
- [4] <https://www.e-toimik.ee/>
- [5] <https://www.kohus.ee/et/riigiloivud/riigiloiv-haldusasjades>